

Oriental Journal of Philology**ORIENTAL JOURNAL OF PHILOLOGY**

journal homepage:

<http://www.supportscience.uz/index.php/ojp/about>**DEVELOPING STUDENTS' ENGLISH SPEAKING COMPETENCE THROUGH
TASK-BASED LEARNING TECHNOLOGY****Nodira Nazimovna Abdurakhimova***English Language Teacher**Department of Humanities**Tashkent Perfect University**Email: shukurova.n@perfectuniversity.uz**Tashkent, Uzbekistan***ABOUT ARTICLE**

Key words: task-based learning, ESP, logistics English, speaking competence, professional discourse, communicative competence, linguodidactics, interactive methods, professional communication.

Received: 11.06.26**Accepted:** 12.06.26**Published:** 13.06.26

Abstract: This article studies the theoretical and methodological foundations, linguodidactic capabilities and experimental effectiveness of task-based learning (TBL) technology in developing English speaking competence of logistics students. The research was conducted on the basis of the integration of the competency-based approach, communicative language pedagogy, constructivist educational paradigm and English for Specific Purposes (ESP) methodology. The experimental work was organized on the basis of a quasi-experimental design, in which 48 students of the logistics department participated. In the process of experimental training, a system of profession-oriented tasks modeling authentic communicative situations of international logistics activities was developed and put into practice.

**TASK-BASED LEARNING TEXNOLOGIYASI ASOSIDA TALABALARINING INGLIZ
TILIDAGI SPEAKING KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH****Nodira Nazimovna Abduraximova***Toshkent Perfect University, Gumanitar fanlar kafedrası**ingliz tili o'qituvchisi**shukurova.n@perfectuniversity.uz**Toshkent, O'zbekiston***MAQOLA HAQIDA**

Kalit soʻzlar: task-based learning, ESP, logistika ingliz tili, speaking competence, professional discourse, kommunikativ kompetensiya, lingvodidaktika, interaktiv metodlar, kasbiy kommunikatsiya.

Annotatsiya: Mazkur maqolada logistika yoʻnalishi talabalarining ingliz tilidagi speaking kompetensiyasini rivojlantirishda task-based learning (TBL) texnologiyasining nazariy-metodologik asoslari, lingvodidaktik imkoniyatlari hamda eksperimental samaradorligi tadqiq etilgan. Tadqiqot kompetensiyaviy yondashuv, kommunikativ til pedagogikasi, konstruktivistik taʼlim paradigmasi hamda English for Specific Purposes (ESP) metodologiyasi integratsiyasi asosida olib borildi. Tajriba-sinov ishlari quasi-eksperimental dizayn asosida tashkil etilib, unda logistika yoʻnalishining 48 nafar talabasi ishtirok etdi. Eksperimental taʼlim jarayonida xalqaro logistika faoliyatining autentik kommunikativ vaziyatlarini modellashtiruvchi profession-oriented tasklar tizimi ishlab chiqildi va amaliyotga tatbiq etildi.

РАЗВИТИЕ КОМПЕТЕНЦИИ УСТНОЙ РЕЧИ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ У СТУДЕНТОВ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИИ TASK-BASED LEARNING

Нодира Назимовна Абдурахимова

Преподаватель английского языка

Кафедра гуманитарных наук

Ташкентский университет Perfect University

E-mail: shukurova.n@perfectuniversity.uz

Ташкент, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: обучение на основе заданий, ESP, английский язык в сфере логистики, устная компетенция, профессиональный дискурс, коммуникативная компетенция, лингводидактика, интерактивные методы, профессиональная коммуникация.

Аннотация: В данной статье изучаются теоретические и методологические основы, лингвистические возможности и экспериментальная эффективность технологий обучения на основе заданий (TBL) в развитии англоязычной компетенции студентов-логистиков. Исследование проводилось на основе интеграции компетентностного подхода, коммуникативной языковой педагогики, конструктивистской образовательной парадигмы и методики «Английский для специальных целей» (ESP). Экспериментальная работа была организована на основе квазиэкспериментального дизайна, в котором приняли участие 48 студентов факультета логистики. В процессе экспериментального обучения была

разработана и внедрена в практику система профессионально-ориентированных заданий, моделирующих аутентичные коммуникативные ситуации международной логистической деятельности.

Kirish. Globallashuv sharoitida logistika sohasi xalqaro iqtisodiy tizimning strategik infratuzilmaviy komponentlaridan biriga aylanmoqda. Jahon savdosining kengayishi, transport-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi, multimodal tashuvlar tizimining takomillashuvi hamda transmilliy logistika kompaniyalari faoliyatining faollashuvi logistika mutaxassislariga qo‘yilayotgan professional talablarni tubdan o‘zgartirmoqda. Zamonaviy logistika mutaxassisi nafaqat texnik va boshqaruv kompetensiyalariga, balki xalqaro kommunikativ muhitda samarali faoliyat yurita olish ko‘nikmalariga ham ega bo‘lishi zarur.

Adabiyotlar sharxi. Bugungi mehnat bozori freight forwarding, warehouse management, customs clearance, transportation coordination va supply chain management kabi yo‘nalishlarda faoliyat yurituvchi mutaxassislardan ingliz tilida erkin professional kommunikatsiya olib borishni talab qilmoqda. Ayniqsa, xalqaro logistika jarayonlarida ingliz tili professional interaction, negotiation, documentation hamda operational coordinationning universal vositasi sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Mazkur tendensiyalar logistika yo‘nalishi talabalarining ingliz tilidagi speaking kompetensiyasini rivojlantirishni oliy ta‘limning ustuvor lingvodidaktik vazifalaridan biriga aylantirmoqda. Biroq amaliy kuzatuvlar shuni ko‘rsatadiki, ko‘plab talabalar grammatik bilim va terminologik zaxiraga ega bo‘lishlariga qaramasdan, real professional kommunikativ vaziyatlarda erkin nutqiy faoliyat olib borishda qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Ushbu holat an‘anaviy reproduktiv va grammar-centered metodlarning kommunikativ ehtiyojlarni to‘liq qondira olmayotganligini ko‘rsatadi.

XX asr oxiri va XXI asr boshlarida chet tilini o‘qitish metodikasida kommunikativ paradigma ustuvor metodologik yo‘nalishga aylandi. Communicative Language Teaching konsepsiyasi tilni grammatik strukturalar yig‘indisi sifatida emas, balki ijtimoiy-kommunikativ faoliyat vositasi sifatida talqin qiladi. Richards va Rodgers (2014) kommunikativ metodologiyaning asosiy maqsadi til birliklarini yodlashtirish emas, balki kommunikativ kompetensiyani shakllantirishdan iborat ekanligini ta’kidlaydi.

Kommunikativ paradigma asosida shakllangan English for Specific Purposes (ESP) metodologiyasi kasbiy kommunikativ ehtiyojlarga yo‘naltirilgan til ta‘limini nazarda tutadi. Hutchinson va Waters (1987) ESPni o‘quvchilarning professional maqsadlari va kommunikativ

ehtiyojlariga asoslangan til o'qitish modeli sifatida tavsiflaydi. Shu nuqtai nazardan, logistika ingliz tilini o'qitishda professional discourse, occupational communication, terminological competence hamda situational interaction ustuvor metodik komponentlar hisoblanadi.

Task-based learning texnologiyasi kommunikativ yondashuvning amaliy ifodasi sifatida zamonaviy til pedagogikasida alohida ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etmoqda. Nunan (2004) taskni ma'noga yo'naltirilgan kommunikativ faoliyat sifatida talqin qiladi. Willis (1996) task-based learning modelida kommunikativ natija lingvistik shakldan ustun turishini qayd etadi. Ellis (2003) esa TBL texnologiyasi ikkinchi tilni tabiiy kommunikativ faoliyat jarayonida o'zlashtirish imkonini yaratishini asoslaydi.

Psixolingvistik nuqtai nazardan, task-based interaction meaning negotiation, collaborative discourse construction hamda contextualized language production mexanizmlari orqali til o'zlashtirishni jadallashtiradi. Long (2005) tomonidan ishlab chiqilgan Interaction Hypothesis nazariyasiga ko'ra, kommunikativ muammolarni hal qilish jarayonida yuzaga keladigan interaktiv muzokaralar ikkinchi tilni o'zlashtirish samaradorligini oshiradi. Skehan (1998) esa task-based learning jarayonida cognitive processing va communicative pressure uyg'unlashishini qayd etadi.

Mahalliy metodik tadqiqotlarda ham kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish masalalari alohida o'rganilgan. Jalolov (2012) nutqiy faoliyatni chet tilini o'qitish metodikasining markaziy komponenti sifatida talqin qiladi. Hoshimov va Yoqubov (2003) interaktiv metodlarning nutqiy faollikni rivojlantirishdagi rolini asoslaydi. Muslimov (2015) innovatsion pedagogik texnologiyalar kompetensiyaviy ta'limni shakllantirishga xizmat qilishini qayd etadi.

Shunga qaramasdan, logistika yo'nalishi talabalarining speaking kompetensiyasini aynan task-based learning texnologiyasi asosida rivojlantirishning lingvodidaktik modeli yetarli darajada tadqiq qilinmagan. Mavjud ilmiy ishlarning aksariyati umumiy ESP muammolariga bag'ishlangan bo'lib, logistika ingliz tilining professional kommunikativ xususiyatlari hamda occupational discourse mexanizmlari chuqur o'rganilmagan.

Mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligi logistika faoliyatining autentik kommunikativ jarayonlarini modellashtiruvchi profession-oriented tasklar tizimini ishlab chiqish hamda uning speaking competence rivojlanishiga ta'sirini eksperimental asosda aniqlash bilan belgilanadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot dizayni, Tadqiqot quasi-eksperimental dizayn asosida tashkil etildi. Tajriba-sinov ishlari 2025–2026-o'quv yilida logistika yo'nalishi 2-bosqich talabalarida olib borildi. Tadqiqotda jami 48 nafar respondent ishtirok etdi:

- tajriba guruhi — 24 nafar;
- nazorat guruhi — 24 nafar.

Nazorat guruhida speaking mashg‘ulotlari an’anaviy grammar-translation va question-answer metodlari asosida olib borildi. Tajriba guruhida esa task-based learning texnologiyasiga asoslangan kommunikativ mashg‘ulotlar tashkil etildi.

Tadqiqot metodlari. Tadqiqot davomida quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

- pedagogik kuzatuv;
- diagnostik test;
- pre-test/post-test;
- speaking assessment rubric;
- yarim strukturali intervyu;
- so‘rovnoma;
- matematik-statistik tahlil.

Eksperimental metodika, Task-based learning metodikasi Willis (1996) modeli asosida tashkil etildi:

Pre-task stage, Talabalarni kommunikativ vaziyat va kasbiy terminologiya bilan tanishtirish.

Task-cycle stage, Professional kommunikativ vazifalarni guruhlarda bajarish.

Language-focus stage, Nutqiy xatolar, discourse markerlar hamda terminologik birliklarni tahlil qilish.

Qo‘llangan tasklar tizimi, Eksperimental mashg‘ulotlarda quyidagi professional tasklardan foydalanildi:

- cargo transportation simulation;
- customs clearance interaction;
- freight forwarding negotiation;
- warehouse management communication;
- shipment delay problem-solving;
- supply chain coordination discussion;
- logistics presentation;
- transportation management role-play.

Mazkur tasklar xalqaro logistika faoliyatining autentik kommunikativ vaziyatlari asosida ishlab chiqildi.

Baholash mezonlari

Speaking competence quyidagi indikatorlar asosida baholandi:

Indikator	Mazmuni
Fluency	Nutq ravonligi
Accuracy	Grammatik aniqlik
Lexical Sophistication	Kasbiy terminologik boylik

Pronunciation Accuracy	Fonetik aniqlik
Interaction	Kommunikativ interaksiya
Discourse Management	Nutqiy yaxlitlik
Professional Appropriacy	Kasbiy kommunikativ moslik

Har bir indikator 10 ballik tizim asosida baholandi.

Muhokama va natijalar. Pre-test natijalari tajriba va nazorat guruhlarida o'rtasida sezilarli statistik farq mavjud emasligini ko'rsatdi. Bu esa eksperiment boshlanishida respondentlarning speaking competence darajasi deyarli teng bo'lganligini tasdiqladi. 12 haftalik eksperimental ta'lim yakunida tajriba guruhi ko'rsatkichlarida sezilarli ijobiy dinamika kuzatildi.

Ko'rsatkich	Tajriba guruhi	Nazorat guruhi
Fluency	8.4	6.7
Accuracy	8.1	6.9
Lexical Sophistication	8.6	6.8
Interaction	8.8	6.5
Professional Appropriacy	8.5	6.3

Student t-test natijalari quyidagilarni ko'rsatdi:

- $p < 0.05$;
- Cohen's $d = 0.81$.

Mazkur natijalar task-based learning texnologiyasining speaking competence rivojlanishiga statistik jihatdan ishonchli ta'sir ko'rsatganligini tasdiqlaydi.

So'rovnoma natijalariga ko'ra:

- 91% talabalar speaking confidence oshganligini;
- 88% talabalar professional vocabulary boyiganligini;
- 86% respondentlar kommunikativ faollik rivojlanganligini;
- 89% talabalar task-based interaction motivatsiyani oshirganligini qayd etdilar.

Tadqiqot natijalari task-based learning texnologiyasining logistika ingliz tilini o'qitishda yuqori lingvodidaktik potensialga ega ekanligini tasdiqladi. Ellis (2003) task-based interaction tilni tabiiy kommunikativ faoliyat bilan integratsiyalashishini qayd etadi. Mazkur tadqiqotda ham professional tasklar talabalarning speaking competence ko'rsatkichlarini sezilarli rivojlantirdi.

Long (2005) tomonidan ishlab chiqilgan Interaction Hypothesis nazariyasiga ko'ra, meaning negotiation jarayonlari ikkinchi tilni o'zlashtirish samaradorligini oshiradi. Freight negotiation va supply chain coordination tasklari davomida talabalar kommunikativ strategiyalarni faol qo'llash orqali interaktiv nutqiy kompetensiyalarni rivojlantirdilar.

Skehan (1998) task-based learning jarayonida cognitive complexity va communicative pressure uyg'unlashishini ta'kidlaydi. Eksperimental tasklar talabalarni bir vaqtning o'zida ham

professional muammoni hal qilishga, ham ingliz tilida samarali kommunikatsiya olib borishga undadi. Bu esa fluency hamda discourse management indikatorlarining rivojlanishiga xizmat qildi.

Nation (2001) vocabulary acquisition kontekstual kommunikatsiya asosida samaraliroq shakllanishini qayd etadi. Tadqiqot davomida logistics terminology'ning situatsion kommunikativ tasklar asosida qo'llanilishi lexical retention darajasini oshirdi.

Mahalliy metodistlardan Muslimov (2015) interaktiv pedagogik texnologiyalar learner autonomy va communicative independence rivojlanishiga xizmat qilishini ta'kidlaydi. Eksperimental mashg'ulotlarda collaborative interaction talabalarining mustaqil fikrlash va professional discourse strategiyalarini rivojlantirishga yordam berdi.

Xulosa. Mazkur tadqiqot logistika yo'nalishi talabalarining ingliz tilidagi speaking kompetensiyasini rivojlantirishda task-based learning texnologiyasining yuqori metodik samaradorligini ilmiy-eksperimental asosda tasdiqladi.

Tadqiqot natijasida quyidagi xulosalarga kelindi:

- Task-based learning logistika talabalarining communicative competence darajasini sezilarli rivojlantiradi.

- Professional communicative tasks speaking fluency va interaction ko'rsatkichlarini oshiradi.

- Situatsion kommunikatsiya professional terminology'ni samarali o'zlashtirishga xizmat qiladi.

- Collaborative interaction professional discourse competence shakllanishini tezlashtiradi.

- Role-play va simulation tasklari speaking anxiety darajasini kamaytiradi.

- ESP muhitida task-based learning kasbiy kommunikativ tayyorgarlikni kuchaytiradi.

Mazkur metodika logistika ingliz tilini kompetensiyaviy va amaliy yo'naltirilgan asosda o'qitish imkonini beradi.

Kelgusida logistika ingliz tilini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalari, virtual simulation platformalari hamda AI-supported communicative environment integratsiyasi asosida ilmiy tadqiqotlarni davom ettirish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Azizxo'jayeva, N. (2013). Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. Toshkent: Cho'lpon.
2. Hoshimov, O., & Yoqubov, I. (2003). Ingliz tili o'qitish metodikasi. Toshkent: Sharq.
3. Ishmuhamedov, R. (2014). Ta'limda innovatsion texnologiyalar. Toshkent: Iste'dod.
4. Jalolov, J. (2012). Chet til o'qitish metodikasi. Toshkent: O'qituvchi.

5. Karimov, U. (2021). Professional English teaching methodology. Samarqand: SamDU.
6. Muslimov, N. (2015). Innovatsion ta'lim texnologiyalari. Toshkent: Fan.
7. Rasulov, Z. (2022). Oliy ta'limda xorijiy til kompetensiyasi. Buxoro: BuxDU.
8. Saidahmedov, N. (2011). Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya. Toshkent: TDPU.
9. Tolipov, O., & Usmonboyeva, M. (2006). Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. Toshkent: Fan.
10. Xatamova, N. (2020). ESP ta'limida kommunikativ yondashuv. Toshkent: Tafakkur.
11. Brown, H. D. (2007). Principles of language learning and teaching (5th ed.). Pearson Education.
12. Ellis, R. (2003). Task-based language learning and teaching. Oxford University Press.
13. Harmer, J. (2007). The practice of English language teaching (4th ed.). Pearson Longman.
14. Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). English for specific purposes: A learning-centered approach. Cambridge University Press.
15. Long, M. H. (2005). Second language needs analysis. Cambridge University Press.
16. Nation, I. S. P. (2001). Learning vocabulary in another language. Cambridge University Press.
17. Nunan, D. (2004). Task-based language teaching. Cambridge University Press.
18. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). Approaches and methods in language teaching (3rd ed.). Cambridge University Press.
19. Skehan, P. (1998). A cognitive approach to language learning. Oxford University Press.
20. Willis, J. (1996). A framework for task-based learning. Longman.